

Sofia Henderup Larsson
Verksamhetschef
Sofia.HenderupLarsson@trelleborg.se
0410-73 39 95

Utvärdering av införandet av förbud mot mobiltelefoner under skoltid i Trelleborgs kommuns grundskolor

Sammanfattning

Vid sammanträde den 10 april 2019 (BIN 2019-04-10, § 89) beslutade bildningsnämnden, efter ett förslag från Moderaterna och Kristdemokraterna, att införa förbud mot mobiltelefoner under skoltid i Trelleborg. Förvaltningen fick i uppdrag att utforma riktlinjer som stöd för personalen och förbudet skulle träda ikraft från och med höstterminen 2019.

Till bildningsnämndens sammanträde den 12 juni 2019 (BIN 2019-06-12, § 128) återkom bildningsförvaltningen med ett informationsärende där bildningsnämnden informerades om att bildningsförvaltningen kommer att reglera mobilförbudet med en text i en ny kommungemensam mall för framtagande av ordningsregler. Mobilförbudet begränsades till grundskolans verksamhet.

Grundskolorna i Trelleborgs kommun har haft mobilfri skoltid sedan augusti 2019. Under våren 2021 har en utvärdering av den mobilfria skoldagens effekter genomförts.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Utvärdering av införandet av förbud mot mobiltelefoner under skoltid i Trelleborg (daterad 2021-04-19)

Protokollsutdrag BIN 2019-06-12, § 128 – Informationsärende: Återrapport om uppdraget att ta fram rutiner som stöd till personalen om mobilförbud under skoltid

Protokollsutdrag BIN 2019-04-10, § 89 – Förslag till bildningsnämnden från M och KD om mobilförbud

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden föreslås besluta

att godkänna förvaltningens utvärdering av införandet av förbud mot mobiltelefoner under skoltid i Trelleborgs kommuns grundskolor

att förbudet mot mobiltelefoner under skoltid i Trelleborgs kommuns grundskolor ska kvarstå för elever i årskurs F-6

att förbudet mot mobiltelefoner under skoltid i Trelleborgs kommuns grundskolor ska tas bort för elever i årskurs 7-9

att införa mobilfria lektioner i Trelleborgs kommuns grundskolor för elever i årskurs 7-9

Beslutet skickas till

Rektorer inom grundskolan

Ärendet

Vid sammanträde den 10 april 2019 (BIN 2019-04-10, § 89) beslutade bildningsnämnden, efter ett förslag från Moderaterna och Kristdemokraterna, att införa förbud mot mobiltelefoner under skoltid i Trelleborg. Förvaltningen fick i uppdrag att utforma riktlinjer som stöd för personalen och förbudet skulle träda ikraft från och med höstterminen 2019.

I Moderaternas och Kristdemokraternas förslag att införa en mobilfri skoltid i Trelleborg kommuns grundskolor kan man läsa:

”Det är många faktorer som påverkar elevernas arbetsmiljö. Trygghet och studiero ska vara prioriterat i Trelleborgs skolor. Mobiltelefoner bidrar i många fall till att distrahera elever under lektionerna och sociala medier har ofta en roll i att trakasserier och mobbning kan utvecklas under skoldagen. Mobiltelefonerna behövs inte i undervisningen då det finns god tillgång till digitala enheter på skolorna...”

Till bildningsnämndens sammanträde den 12 juni 2019 (BIN 2019-06-12, § 128) återkom bildningsförvaltningen med ett informationsärende där bildningsnämnden informerades om att bildningsförvaltningen kommer att reglera mobilförbudet med en text i en ny kommungemensam mall för framtagande av ordningsregler. Nedan text anges under rubriken *IT/mobil-användande*.

Under skoltid råder mobilförbud för elever inom hela grundskolans område. Skoltid innebär elevens hela vistelsetid i skolan. Om mobiltelefon tas med till skolan ska den under skoltid vara avstängd och förvaras utom synhåll. Skolan ansvarar inte för mobiltelefoner som tas med till skolan. Om det föreligger synnerliga skäl kan elever vid enstaka tillfällen tillåtas att använda mobiltelefonen. Detta ska alltid godkännas av elevens mentor eller annan ansvarig.

Mobilförbudet begränsades till grundskolans verksamhet och grundskolorna i Trelleborgs kommun har haft mobilfri skoltid sedan augusti 2019. Under våren 2021 har en utvärdering av den mobilfria skoldagens effekter genomförts.

Utvärdering

Inför utvärderingen av införandet av mobilfri skoltid i Trelleborg kommuns grundskolor skickades det initialt ut en enkät till grundskolans skolledare. Enkätsvaren visade tydliga skillnader på hur mobilförbudet upplevs i våra låg- och mellanstadier jämfört med våra högstadier. Med anledning av dessa skillnader och på grund av de indikationer förvaltningen fått om att eleverna inte fick sina röster hörda inför införandet av mobilförbudet, har även en enkät skickats ut till eleverna i åk 7-9.

Skolledningens svar går inte att redovisa med tabeller eller diagram, då de har inhämtat respektives skolas personals åsikter genom en sammanställning från dialoger på APT, konferenser och i enskilda samtal. De har lyft fram både positiva och negativa effekter av införandet av mobilfri skoltid och de har även lyft fram hur detta införande har påverkat personalens arbetsbörda.

Låg och mellanstadiet, skollädaarsvar

Låg- och mellanstadieskolorna är övervägande positiva till införandet av mobilförbud. Flertalet skolor hade redan infört detta förbud i sina skolor och därmed blev det inte någon stor sak att detta blev ett politiskt beslut. I frågorna kring vilka positiva effekter mobilförbudet har gett återkommer kommentarer som:

"-minskar risk för att bli filmad eller att olämpliga filmer/bilder visas

-blir inte lika tydligt vad man har råd/inte råd med

-lättare att bibehålla koncentrationen när telefonen inte kallar på uppmärksamhet

-rör sig mer på rasterna om man inte sitter med mobilen"

"Trygghet, studiero, lättare att koncentrera sig."

"De har kommit närmre varandra i olika aktiviteter under rasten."

"... likvärdigheten har ökat då inga jämförelser av mobiltelefoner görs på skoltid. Mobiltelefonen är en form av statussymbol för eleverna"

"Vårt mobilförbud utvärderas årligen och personalen är mycket nöjd med densamma. Personalen ser att beslutet på ett bra sätt stödjer deras arbete med trygghet och studiero."

I frågorna kring vilka negativa effekter mobilförbudet svarar merparten av skollädaarna på låg- och mellanstadiet att de inte upplever några nackdelar. De få svar som påvisar nackdelar eller svårigheter har med arbetsbörda, relationer och barn med särskilda behov att göra:

"Personalen upplever svårigheter med att upprätthålla mobilförbudet fullt ut under raster."

"Det blir mycket tjat om att lägga ner telefoner, att stänga av ljud mm"

"Mycket utmanade för relationerna mellan elever och lärare när förbudet ska efterlevas. Elever med NPF har ibland haft mobilen på rasten för att kunna vila från både relationer och annat"

"Mobiltelefonen är ett bra verktyg som kan vara till stor hjälp för många elever i sin vardag"

I ett muntligt uppföljningssamtal tillsammans med de som svarat att de elever som har NPF eller av andra orsaker är i behov av sin mobiltelefon, så framkommer det

att eleverna blir "utsatta" eller känner sig utpekade om de använder sin mobiltelefon när ingen annan får använda sig av sin.

Högstadiet, skolledarsvar

Högstadiets personal är inte lika positiva till införandet av mobilförbud.

Det återfinns endast ett par kommentarer som påvisar positiva effekter av mobilförbudets införande på högstadiet:

"Initialt upplevde personalen en minskning av antal kränkningar som skedde på sociala medier under skoltid."

"Inledningsvis såg vi att vissa elever fick mer aktiva raster så som t.ex. kortspel."

"Aktivare raster för de äldre eleverna åtminstone till en början."

Högstadierna har generellt upplevt ett mycket större motstånd från eleverna vilket har lett till konflikter mellan elever och personal och till att relationerna mellan personal och elever har försämrats. Högstadierna uttrycker även att arbetsbördan har ökat för både personal och skolledare då eleverna inte efterföljer ordningsreglerna. Dokumentationsbördan har ökat då tjänsteanteckningar vid elevsamtal och vårdnadshavarsamtal krävs. Skolledarna och annan personal har även en ökad arbetsbörda kring telefonsamtal och mailkonversationer. I frågorna kring vilka negativa effekter mobilförbudet har gett återkommer kommentarer som:

"Mycket tjat, ökad admin.arbete mentorar tjänsteanteckningar, kontakt med vh"

"Mycket svårt att efterleva förbudet, finns inte personal som kan hantera detta, mycket tidskrävande och skapar frustration bland både personal och elever"

"Fler fysiska och face to face konflikter uppstod. Inget att göra (även om tillgång till rastaktiviteter, utemiljö, pingis, spel finns) ledde till buffligare korridorer och mer stök. Stor arbetsbelastning för rektor i att skicka mail mm till alla som bröt mot regeln. Elevrådet var inte överens om att det var en bra ide, vilket gjort det svårt i ordningsreglerna. Många konflikter med pedagogerna kring de som inte vill lämna sin mobil eller lägga in den i skåpet. Detta försämrar relationerna. Lärarna orkar inte heller hålla i... "

"På 7-9 hade vi sedan tidigare mobilfria lektioner, men det har varit en stor utmaning att även få mobilfria raster. Mycket tid gick åt till tillsägelser vilket innebar att relationerna mellan lärare och elever blev mer ansträngd. De elever som har ett behov av att "stänga av" och skapa sin egen bubbla (t.ex elever med NPF-svårigheter) har känt sig mer utsatta på rasterna."

" En del av personalen är positiv men de flesta är negativa. Diskussioner i personalgrupper "

" Mycket utmanade för relationerna mellan elever och lärare när förbudet ska efterlevas. "

" Arbetsbelastningen ökat, negativ kontakt med elever - mycket tjt "

" Många konflikter vilket leder till splittringar i relationer. Det finns inga "riktiga" konsekvenser. Det är svårt att se att en elev stör enligt kap 5 när det är rast och ingen annan i närheten! "

" Personalen upplever svårigheter med att upprätthålla mobilförbudet fullt ut under raster. "

" Eleverna lämnar inte ifrån sig mobilen. VH är på elevens sida. Eleverna går utanför skolans område mer nu, för att då använda mobilen, så vi inte ser det. "

" De elever som av olika anledningar har dispens att använda mobilen under raster har upplevt att de fått mer negativ uppmärksamhet från övriga elever. "

En förklaring till varför mobilförbudet varit svårt att implementera och därmed lett till fler negativa effekter kan vara den som återkommer i några av enkätsvaren som handlar om elevdelaktighet och demokrati:

" Övriga ordningsregler är eleverna delaktiga i en tydlig process när vi tar fram dessa. Mobilförbudet var eleverna inte delaktiga i att ta fram. "

" Övriga ordningsregler är framtagna i en tydlig demokratisk process där eleverna är delaktiga på ett tydligt sätt. Denna regel är inte framtagen med elevernas delaktighet "

I svaren från eleverna framkommer det att det i första hand är införandet av mobilförbud på deras egen tid, dvs raster och håltimmar, som de är emot. I ett av enkätsvaren från skolledarna framkommer detsamma:

" Jag har pratat med många elever som har varit svåra att övertyga när det gäller fördelarna med mobilförbudet på raster. Mobilförbudet på lektioner ser mer än hälften av eleverna positivt på. . "

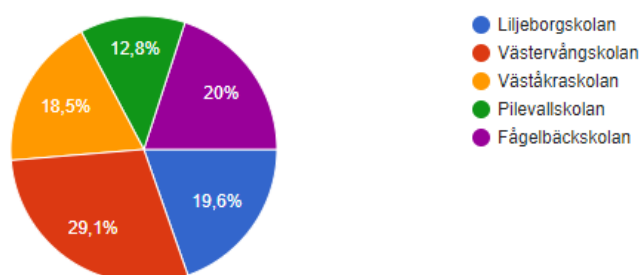
Högstadiet, elevsvar

Eftersom enkätsvaren från skolledarna antydde att eleverna upplever en besvikelse över att beslut av att införa mobilfri skoltid togs utan deras delaktighet, och eftersom ett flertal samtal med skolledare påvisat svårigheter i att införa mobilförbudet just på grund av detta, så har eleverna fått vara med i utvärderingen av beslutet. Eleverna på högstadiet har fått fylla i en enkät där de har fått lista de positiva samt de negativa effekter de har upplevt efter införandet av mobilförbudet.

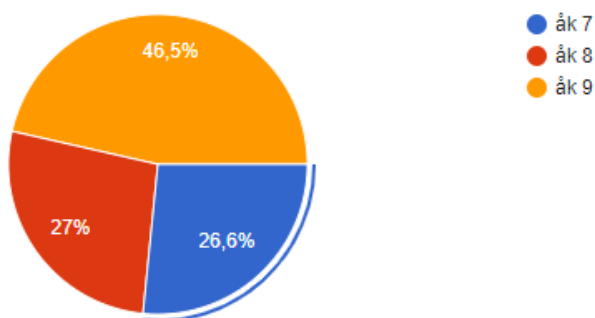
805 elever av 1398 elever, i åk 7-9, har svarat på enkäten. Alla högstadieskolorna är representerade i svaren.

Fördelningen mellan skolorna och årskurserna är enligt diagrammen nedan.

805 svar

805 svar

Eleverna hade endast en vecka på sig att genomföra enkäten. Enkäten har genomförts under lektionstid. Trots den korta svarstiden har nästan 60% av våra högstadieelever svarat vilket kan antyda att frågan var angelägen både för elever att besvara och för personal att låta elevernas röst bli hörda.

På frågan *vilka fördelar har mobilförbudet fört med sig* kunde man välja mellan ett antal påståenden:

- Vi pratar mer med varandra (elev-elev)
- Vi hittar på andra aktiviteter tillsammans
- Studieron har blivit bättre
- Vi pratar mer med varandra (lärare-elev)

- Jag rör mig mer
- Relationerna till lärarna har blivit bättre
- Det har blivit tryggare på skolan
- Övrigt (möjlighet att skriva fritext)

Elevsvar:

Påstående	Antal	Procent
Vi pratar mer med varandra (elev-elev)	331	41,1
Vi hittar på andra aktiviteter tillsammans	145	18
Studieron har blivit bättre	119	14,8
Vi pratar mer med varandra (personal-elev)	108	13,14
Jag rör mig mer	95	11,8
Relationerna till lärarna har blivit bättre	76	9,4
Det har blivit tryggare på skolan	70	8,7
Övrigt (möjlighet att skriva fritext)	151	18,8

Av de som svarade på frågan övrigt har ca 140 stycken elever uttryckt att mobilförbudet inte har fört med sig några fördelar. Utöver dessa har några ännu mer uttrycksfullt förklarat sitt missnöje kring införandet av mobilförbudet. Endast några enstaka elever har uttryckt andra fördelar än de påståenden som de hade att välja på i enkäten:

”det är roligare att prata med sina kompisar, man kommer närmare varandra”

”man pratar lite mer på rasterna men inte mycket mer”

”mer fokuserad”

”lite mer fokus på lektionerna.LITE.”

På frågan *vilka nackdelar har mobilförbudet fört med sig* kunde man välja mellan ett antal påståenden:

- Vi har fler konflikter (elev-elev)
- Studieron har blivit sämre

- Vi har fler konflikter (lärare-elev)
- Relationerna till lärarna har blivit sämre
- Det har blivit mindre tryggt på skolan
- Övrigt (möjlighet att skriva fritext)

Elevsvar:

Påstående	Antal	Procent
Vi har fler konflikter (personal-elev)	305	37,9
Vi har fler konflikter (elev-elev)	279	34,7
Studieron har blivit sämre	229	28,4
Relationerna till lärarna har blivit sämre	202	25,1
Det har blivit mindre tryggt på skolan	192	23,9
Övrigt (möjlighet att skriva fritext)	209	26

Av de som svarade på frågan övrigt har ca 100 stycken svarat att det har blivit tråkigare på rasterna och att de inte har något att göra på rasterna.

"Vi har absolut ingenting att göra på rasterna. Vi står som spöken o gör ingenting."

Det är också flera som uttrycker att det blir många diskussioner och konflikter på rasterna, både mellan elev-elev och mellan elev-personal.

"Relationen till lärarna har blivit sämre, Tråkigare, lärarna får mer att göra"

Några elever ger förslag på en kompromiss som de anser hade löst de problem som har uppkommit.

"Leder till fler onödiga diskussioner. Jag tycker att det är betydligt bättre att tillåta mobiltelefoner. Alternativet hade kunnat var att samla in de innan lektionen, för att sedan ge tillbaka den efter lektionen. Det hade fungerat mycket bättre, än att vi elever behöver gömma de för att sedan kunna ha de på rasten sen."

Några elever ger uttryck för en otrygghet då de inte får ha sin mobiltelefon på rasterna.

"Jag mår inte bra."

"Elever som inte har någon att vara med på rasterna kan ha det bättre med en mobil."

"Jag gillar det inte alls för om man inte har någon att vara med på rasten så står man bara där för det är inte så som att man kommer gå fram och börja prata med någon ny bara för man inte har sin mobil utan de blir att man står själv och det känns som att alla kollar på en och man känner sig inte trygg."

Det finns även ett fåtal elever som vill uttrycka att de inte ser några nackdelar med införandet av mobilfri skoldag.

"Jag tycker inte att det är något negativt med den."

"Det har inte inträffat några nackdelar."

"Allt har varit bra sedan dom förbjöd mobilerna."

"Jag älskar mobilförbudet"

Det finns elever som i den fria texten vill förklara att mobiltelefonen tillhör elevernas generation. Den används till allt, hela tiden. Några elever skriver att de har svårt för att komma i tid till lektionerna eller att de inte kan få fram information i diskussioner.

"Man kan inte söka upp fakta snabb på telefonen."

Eleverna hade även möjlighet att lägga till något ytterligare som de ville lyfta fram i samband med införandet av mobilfri skoltid. De allra flesta av dem som ville lägga till något ville ytterligare en gång framföra att de vill att mobilförbudet ska tas bort. Det finns dock flera elever som har kommenterat att de vill att man ska kunna ha sina telefoner på rasterna men att de kan lämnas in under lektionstid:

"Ja, jag tycker vi går ha mobilerna på rasterna och behövs det på lektionerna tycker jag att man ska kunna ha den då med."

"vi borde få ha den på rasterna och att dom sen samlar in mobilerna på lektionerna"

"Jag tycker att man borde få använda sina mobiler på rasterna sen lämnar man in dem på lektionerna som vi gjorde i 6an."

"Att vi borde få ha dem på rasterna men sen tar läraren dem på lektionerna och får tillbaks dem på rasterna"

"Jag tycker att man ska kunna ha sin mobil på sin skoltid, men bara på rasterna. På lektionerna kan lärarna samla in mobilerna."

"att man samlar in mobilerna under lektionstid istället. många gillade det systemet som vi hade förr."

"Jag tycker inte om mobilförbudet, vi lever i ett samhälle där mobilen är en av de viktigaste om inte det viktigaste verktyg vi har. Att ta bort mobilen från ungdomarna gör det bara sämre. Jag kan förstå att de inte ska användas på lektionstid men vi borde få ha dem på rasterna."

Det finns elever som vill framföra att de behöver sina telefoner för att komma i kontakt med närstående.

"Jag tycker inte att mobilförbudet har varit bra, för att man har inte en chans att ha kontakt med sina föräldrar om det har hänt någonting. Samma om man behöver få tag på schuss efter skolan så är det inte heller lätt att skicka till föräldrar, farmor, mormor mm. "

Sedan finns det elever som vill framföra att mobilförbudet ändå inte har någon effekt.

"Fast än det är mobilförbud så använder eleverna fortfarande mobilerna lika mycket som innan. Alltså, anser jag att det är ganska onödigt att ha mobilförbud när ingen följer regeln."